

Lilli Zeuner

Fagsamspil og erkendelse i de gymnasiale uddannelser

Nyt fra
samfunds
videnskaberne

LILLI ZEUNER

Fagsamspil og erkendelse
i de gymnasiale uddannelser

NYT FRA SAMFUNDSVIDENSKABERNE

Lilli Zeuner
Fagsamspil og erkendelse i de gymnasiale uddannelser

1. udgave 2012

© Nyt fra Samfundsvidenskaberne 2012
Grafisk tilrettelæggelse: SL grafik
Tryk: Scandinavian Book
Omslag: Klahr | Grafisk Design

Trykt bog ISBN: 978-87-7683-028-1
E-bog ISBN: 978-87-7683-119-6

Nyt fra Samfundsvidenskaberne
Rosenørns Allé 9
1970 Frederiksberg C
Tlf: 3815 3880
Fax: 3535 7822
slforlagene@samfundslitteratur.dk
www.nfsv.dk

Alle rettigheder forbeholdes.
Kopiering fra denne bog må kun finde sted på institutioner, der har indgået aftale med
COPY-DAN, og kun inden for de i aftalen nævnte rammer.
Undtaget herfra er korte uddrag til anmeldelse.

Indhold

Forord · 9

INDLEDNING · Gymnasial kultivering under forandring – et system/
aktørperspektiv · 11

Kultivering – en subjekt/objektrelation · 13

Kulturel forandring – en system/aktørrelation · 17

Forandring i den gymnasiale kultivering · 21

Metodeovervejelser · 26

KAPITEL 1 · Lærernes positioner – for eller imod interdisciplinær
undervisning · 29

Samfundsudvikling og vidensproduktion · 29

Disciplin og disciplinering · 31

Den interdisciplinære udvikling og dialogen · 32

Skolens afinstitutionalisering af feltet · 34

Lærernes positionering i feltet · 35

Lærernes holdninger til fagopdelt undervisning over for
fagsamspil · 36

Lærernes samarbejdsformer i det faktisk gennemførte
teamsamarbejde · 46

Styrkede og svækkede positioner · 58

KAPITEL 2 · Sammentænkning af fag – mellem induktion og
deduktion · 63

Om dikotomiernes overvindelse · 64

Den faglige sammenhængskraft: Om sammentænkning af former
for viden · 67

Den sociale sammenhængskraft: Om sammentænkning af former for etik · 69
Fire idealtyper for det interdisciplinære samarbejde · 71
Det faglige felt mellem viden og etik · 73
Lærernes roller og elevernes læringsmiljø · 74
Det videnspræsenterende fagsamspil · 74
Det produktskabende fagsamspil · 78
Det begrebstilegnende fagsamspil · 81
Det vidensproducerende fagsamspil · 88
Viden og etik i praktisk fagsamspil · 90
Sociale og kulturelle konsekvenser af fagsamspillet · 92
Ledelsesperspektivet: De institutionelle spor · 92
Ledelsens udspil: Skemateknik eller faglighed · 95
Ledelsesarbejdet udfordres af standardisering og teknificering · 101
Lærerperspektivet: Fagenes karakter og timetal · 102
Lærernes reaktioner i relation til fag: Kernefaglighed og randfaglighed · 107
Lærernes reaktioner i relation til tid: Tid til planlægning eller undervisning · 111
Lærernes reaktioner i forhold til sociale relationer: Kontrol eller tillid · 114
Lærernes ambivalente roller · 115
Elevperspektivet – omverdenens krav og fagsamspillet organisering · 118
Elevernes kultivering: Mellem relatering og fragmentering · 122
Elevernes socialisering: Mellem inklusion og eksklusion · 127
Fagsamspillet fremmes af den fælles arbejdsproces · 129
Inklusion og eksklusion · 130

KAPITEL 3 · Lærernes positioner udvikles i et felt af følelser, forventninger og social interaktion · 135

Fagsamspil og fagopdelt undervisning · 138

Kulturel forandring · 140

Institutionelle rammer og eksterne forventninger · 149

Viden og følelser · 159

Social interaktion · 170

Faldende tilslutning til ideen om fagsamspil · 173

KAPITEL 4 · Livsrelationer og kompetenceudvikling hos eleverne · 179

Gymnasieleledelsens begrundelse for den interdisciplinære undervisning · 181

Lærernes ambivalens i forhold til den interdisciplinære undervisning · 185

Den interdisciplinære undervisning · 190

Tilrettelæggelse af elevernes valgmuligheder · 191

Vejledning af eleverne · 192

Sammentænkningen af fagene · 194

Vurdering af perspektiverne for eleverne · 195

Livsrelationer og valg · 196

Interdisciplinære kompetencer · 198

Valgets karakter · 200

Vejledningens karakter · 209

Arbejdet med fagsamspillet · 214

Konklusion · 217

KAPITEL 5 · Vidensgevinster i elevernes interdisciplinære erkendelsesprocesser · 221

Det unikke · 223

Generalisering · 228

Forklaring · 231

Forandring · 234

Nye former for institutionalisering · 239

KONKLUSION · Fagsamspil og positioneringsspil · 243

Eleverne trænes i den induktive sammentænkning af fag · 244

Social mytologi og sociale processer · 245

Lærernes tilslutning til fagsamspillet falder · 246

Øget kompleksitet i læringsmiljøet · 246

Elevernes selektionsprocesser · 246

Elevernes erkendelsesprocesser · 248

Erkendelsesformer og institutionel udvikling · 250

LITTERATUR · 253